

TWEE KAARSJES VOOR JANNEKE

A. OOSTERBROEK—DUTSCHUN

Janneke was een meisje met blauwe ogen en blonde vlechtjes die, als ze hard liep, op haar schouders dansten. En Janneke liep vaak hard! Het was eigenlijk meer huppelen wat ze deed. Natuurlijk niet, als ze uit school nog op de drukke verkeersweg liep. Maar wanneer ze in de rustige buitenwijk kwam, sprong en huppelde Janneke, omdat ze zo blij was dat ze naar huis ging. Een enkele keer als het heel slecht weer was, bracht vader haar met de auto weg, maar dat gebeurde niet zo vaak, want Janneke's vader was dokter en had het altijd erg druk met de zieke mensen die hij bezoeken moest en die op het spreekuur kwamen. Maar Janneke vond het helemaal niet erg om een eindje te lopen. Er waren zoveel leuke dingen om onderweg naar te kijken en voor je 't wist was je thuis. Zo huppelde Janneke dan elke middag naar huis, vrolijk en blij. Vroeger was ze dat tenminste altijd geweest, blij, als ze naar huis ging. Dan kwam ze de kamer binnen waar moeder wachtte, 's zomers met een glaasje ranja, 's winters met een beker warme chocola. Dan zaten ze een poosje bij elkaar en Janneke vertelde wat ze die dag allemaal had beleefd, op school, bij oma waar ze tussen de middag altijd haar brood opat.

Daarna ging moeder voor 't eten zorgen en speelde Janneke een poosje en dan, het heerlijkste ogenblik van de dag, dan kwam vader thuis. Janneke vloog naar buiten, zo gauw ze de auto hoorde aankomen, deed vlug de garagedeuren open en als vader die achter de auto gesloten had, liepen ze gearmd naar huis, waar moeder al in de open deur stond te wachten.

Dan, net of ze heel groot was, vroeg moeder haar, vader een kopje thee in te schenken, terwijl moeder de tafel dekte.

Met z'n drieën schikten ze zich gezellig om de tafel en Janneke babbelde honderd uit over alles en nog wat.

Ja, Janneke werd wel een beetje verwend!

Ze mocht praten aan tafel, ze mocht, als vader nog naar een patiënt moest, weleens heel lang opblijven, omdat moeder dan alleen bleef. Dat kwam omdat Janneke enig kind was; en ze was ook altijd erg lief. Maar als altijd je zin gedaan wordt, als je vaak krijgt wat je graag hebben wilt, doen mag wat je graag wilt, dan is het ook niet moeilijk lief en vrolijk te zijn, en is er ook geen reden om ongehoorzaam of stout te zijn.

Het was eigenlijk niet goed voor Janneke dat ze altijd alleen was, altijd alleen speelde, want zie je, een vriendinnetje had Janneke niet. Weleens even, maar nooit lang. Want Janneke wilde, als ze met andere kinderen speelde, ook altijd haar zin hebben, ze moesten doen wat *zij* wilde en *zij* moest het mooiste speelgoed hebben.

Vader en moeder merkten eerst niet dat Janneke zo was, maar toen kwam er eens een meisje een paar weken logeren. Haar moeder, die ziek was geworden, was een vriendin van Janneke's moeder daarom kwam ze een paar weken. Toen merkten vader en moeder hoe bazig en kattig Janneke tegen andere kinderen was en dat vonden ze heel erg. Toen merkten ze dat Janneke verwend was en deden ze hun best om haar niet meer te verwennen; maar als je maar één kind hebt, is dat wel een beetje moeilijk.

O, ze hadden het heel erg fijn gevonden als er een broertje of zusje voor Janneke gekomen was. Dan had Janneke vanzelf leren begrijpen dat vader en moeder hun tijd en hun aandacht niet alleen aan haar konden besteden; maar er kwam geen kindje.

Ze hadden er al heel vaak om gebeden, wel elke avond; maar het gebeurde niet. Dat vonden ze erg jammer, maar ze dachten: als God het beter vindt dat we geen kindje krijgen, dan moeten

we ook tevreden zijn. Tevreden en blij omdat we Janneke hebben. Er zijn zoveel mensen die helemaal geen kindje hebben en dat is nog veel erger.

Maar toen Janneke groter werd en vader en moeder zeker wisten dat er nooit meer een kindje bij zou komen, toen ze merkten dat Janneke helemaal niet met andere kinderen kon opschieten, en dat dit ook niet veranderde toen ze naar school ging, toen praatten ze er vaak samen over dat het niet goed voor haar was om altijd alleen te blijven.

En ze dachten daarbij aan die duizenden kindertjes die geen vader en moeder meer hebben; ze vonden dat ze eigenlijk best zo'n kindje konden aannemen.

En omdat vader en moeder er niet alleen over gedacht en gepraat hebben, maar het ook gedáán, daarom is Janneke de laatste tijd niet blij meer als ze naar huis gaat, daarom huppelt ze niet meer, zo gauw ze in de rustige buurt komt, maar loopt ze langzaam met gebogen hoofd, een nors gezicht en boze ogen. . . .

Daarom babbelt ze niet meer honderd uit als ze aan tafel zitten, want ze denkt dat moeder, nu het kleine broertje er is, geen tijd meer voor haar heeft, niet meer naar haar luistert. Daarom rent ze niet meer naar buiten als ze vaders auto hoort aankomen, want ze denkt dat hij toch alleen maar naar het kleine jongetje kijkt. Dat is niet zo! Natuurlijk kijken ze weleens naar het broertje, natuurlijk heeft moeder weleens even geen tijd voor Janneke als ze net met het broertje bezig is, natuurlijk houden ze veel van het schattige jongetje met z'n leuke kuifje en lachende snuitje, maar ze houden óók veel van Janneke. Nog net zoveel als vroeger.

Weet je wat Janneke is?

Jaloers! Heel erg jaloers.

Het is lelijk om dat te zijn en bij Janneke was het zo erg, dat ze helemaal niet blij of vrolijk of gehoorzaam wou zijn.

Janneke was nadat het broertje kwam, stout en mopperig en helemaal niet meer het Janneke van vroeger.

Vader en moeder hadden er erg veel verdriet van. Ze hadden verwacht dat ze, net als zichzelf, heel erg blij zou zijn met het kleine broertje en eerst dachten ze: och het gaat wel weer over, ze moet er even aan wennen, dan gaat het vanzelf beter.

Maar er gingen weken voorbij en Janneke bleef vervelend en ongehoorzaam en ze keek niet eens naar het kleine iochie, dat

zich in zijn box probeerde op te richten en „da, da” riep en haar gul wat van zijn speelgoed toestak.

Janneke draaide zich boos om en bleef met de handen op de rug naar buiten staan kijken en dacht: ik kijk toch niet en ik zeg ook niets; jij hoort hier niet. Dit huis is van mij en vader en moeder, en jij. . . . jij bent een lelijke, kleine indringer.

's Avonds in bed huilde Janneke van verdriet, omdat ze dacht dat vader en moeder niet meer van haar hielden; maar ze huilde ook van bóósheid, omdat alles in huis nu niet meer alleen om háár draaide.

Vaak ging moeder bij haar dochttertje op de rand van het bed zitten. Dan streek ze over het blonde haar en nam Janneke's hand in de hare.

Dan praatte moeder zacht en ook een beetje verdrietig en vertelde dat de vader en de moeder van het jongetje gestorven waren en dat er toen niemand meer was die van hem hield, dat vader en moeder, die alleen Janneke hadden, toch best voor hem konden zorgen. Het was zelfs verkeerd als ze 't niet deden. Ze hadden een groot huis en vader verdiende genoeg voor twee kinderen. Ja, moeder zei, dat ze heel blij was dat ze gehoord hadden dat het jongetje zo alleen was, en dat God zelf er voor gezorgd had dat hij nu weer een vader en moeder terugkreeg. Dat ze nu zo'n groot verdriet hadden omdat Janneke niet blij was en niet van het broertje hield, maar ongehoorzaam was en stout en helemaal niet meer hun lieve Janneke van vroeger.

En moeder vroeg of ze wel gebeden had tot de Lieve Heer en gevraagd of Hij dat boze uit haar hartje wilde wegnemen en haar helpen weer een vrolijk lief kind te worden. Ze wist toch wel dat Hij gezegd had dat ieder die een kind van Hem wilde zijn, dat moest tonen door goed en lief te zijn voor alle mensen die verdriet hadden of eenzaam waren?

O, dan vond Janneke het zelf ook heel erg dat ze vader en moeder zo'n verdriet deed, dan huilde ze en beloofde moeder beterschap en ze deed er ook wel haar best voor, maar diep in haar hart, daar bleef dat boze plekje en 't werd groter wanneer ze zag dat moeder lief tegen het broertje was, of wanneer vader, thuisgekomen hem uit de box nam zodat het jongetje op vaders arm kraaide van plezier. Dan werd ze opeens weer zo jaloers en het boze plekje

werd zo groot, dat Janneke helemaal boos werd en stout en al haar goede voornemens vergat.

Toen werd het winter en het zou gauw Kerstmis zijn.

Janneke kreeg vakantie van school en moeder, die het anders altijd erg fijn vond haar dochtertje een poosje thuis te hebben, zag er nu erg tegen op om zo'n onhandelbaar kind de hele dag bij zich te moeten houden.

Ze had al zo vaak met Janneke gepraat, ja ze had al meer dan eens straf gehad, maar het hielp maar even.

Vader en moeder wisten echt niet meer wat ze er mee aan moesten.

Het was lang niet zo gezellig en vrolijk meer in huis als vroeger.

Er moest verandering komen, maar hoe?

Het kleine broertje weer wegbrengen?

O, daar dachten vader en moeder niet over.

Dat lieve, kleine jongetje kon het toch ook niet helpen en bovendien: vader en moeder hielden echt van hun nieuwe kindje, ze wilden hem niet meer missen.

Nee, Janneke moest veranderen.

Praten met Janneke, dat hielp niet, dat hadden ze al zo vaak gedaan. Straffen hielp ook zo weinig, ze had al zo vaak een standje gehad, ze was al meer dan eens naar bed gestuurd als ze brutaal of onvriendelijk was.

Nee, Janneke moest het nu eens goed ondervinden dat het zo niet langer kon, dat ze anders moest worden en weten dat het broertje net zo goed bij vader en moeder hoorde als zij.

Op de dag voor Kerstmis mocht Janneke 's middags met vader mee in de auto patiënten bezoeken. Dat mocht ze altijd een middag in de vakantie. Ze bleef dan in de auto zitten tot vader klaar was en als hij naar mensen ging die hij heel goed kende, dan mocht ze mee naar binnen. En wat het fijnste was, als ze dan in 't donker thuiskwamen, had moeder de Kerstboom opgetuigd en die stond dan kant en klaar te stralen in de voorkamer.

Janneke was die middag wel lief en vrolijk geweest. Ze vergat, doordat ze met vader mee mocht en een hele middag alleen met hem was, alles wat haar de laatste tijd boos en opstandig maakte. Ze vergat eigenlijk helemaal het kleine broertje en dacht hoe fijn het was om straks thuis te komen en de Kerstboom te zien staan en dat er morgenochtend pakjes onder zouden liggen. Ook een pakje voor haar.

„Langzaam rijden, vader,” riep ze, toen ze dicht bij huis kwamen, „dan kunnen we door het raam de Kerstboom zien staan.”

Vader zei niets, maar hij keek opeens heel ernstig.

Janneke zag er niets van. Ze richtte zich half op en tuurde door het raam waarachter de Kerstboom altijd stond, maar ze zag niets. Hé, zou moeder hem nog niet klaar hebben? Of zou ze de boom een ander plaatsje hebben gegeven?

Janneke's gezicht betrok helemaal. Moeder had natuurlijk weer geen tijd gehad. Geen tijd, omdat ze het zo druk had met het broertje. Maar moeder wist toch dat zij, Janneke, er op rekende dat de Kerstboom klaar zou zijn?

Vader keek naar Janneke's donkere gezicht en zijn ogen werden nog ernstiger, er kwam een diepe rimpel boven.

Janneke had geen geduld om te wachten tot hij klaar was in de garage, ze rende naar binnen en gooide de deur met een smak open. Haar ogen zochten door de kamer; nee, er was geen boom.

„Moeder, waar is de Kerstboom?”

Moeder zat in de achterkamer met het jongetje op schoot, ze knuffelde hem even en zette hem in de box; toen Janneke dat zag, werd ze opeens weer zó boos, zó driftig, dat ze met de voet op de grond stampte.

Moeder kwam naar Janneke toe en zei: „Ga daar eens zitten.”

Haar stem klonk kalm, maar heel boos en haar gezicht.

Janneke schrok van moeders gezicht en met neergeslagen ogen ging ze zitten.

Moeder zelf bleef staan en ze leek zo groot, Janneke's hart klopte ineens zo raar. Ze was nog nooit echt bang geweest voor moeder, maar nu was ze bang. Zoals nu, had moeder nog nooit naar haar gekeken.

„Er komt dit jaar geen Kerstboom, Janneke!”

Zó groot was Janneke's verbazing, dat ze even haar angst vergat en moeder aankeek.

„Er komt dit jaar geen Kerstboom, want we kunnen toch niet echt Kerstfeest vieren. Je begrijpt zelf wel waarom niet, als je er over nadenkt hoe jij de laatste weken tegen ons geweest bent. Kerstfeest, dat is het feest van liefde en vrede en we denken aan het Kindje in de kribbe, aan de liefde van God die zo groot was dat Hij ons Zijn Zoon gaf. We zingen dan tot Zijn eer van vrede op aarde en in mensen een welbehagen, maar je begrijpt wel dat

wij in dit huis dat nu niet kunnen doen. Als wij samen Kerstfeest gaan vieren en jij zingt mee, dan zou je maar jokken, Janneke, en daarom hebben vader en moeder besloten om dit jaar geen Kerstfeest te vieren; we denken natuurlijk wel aan het Kindje in de kribbe, maar we vieren het niet met een boom en kaarsjes. Dat is jouw schuld Janneke en daar moet je maar eens goed over nadenken.

We gaan zo aan tafel, dan zal ik je in bad doen en dan brengt vader je naar oma. Je houdt toch niet van het broertje, dus zul je het wel fijn vinden om een paar dagen weg te gaan. Vader en moeder vinden het zelf heel erg, maar we willen met Kerstmis jouw boze gezicht niet zien.

Denk maar eens heel goed na als je bij oma bent, wat een groot verdriet je ons doet.”

O, wat een vreselijke straf!

Janneke huilde, ze gilte; ze schopte, toen ze in de badkamer was, zo hard ze kon tegen de deur, maar het hielp niets.

Ze vond het anders prettig om naar oma te gaan, als het mocht, maar nu ze voor straf moest gaan omdat ze stout was, omdat vader en moeder haar niet thuis wilden hebben, o wat was dat vreselijk! Ze kreeg niet eens een kus van moeder voor ze wegging, ze zag alleen dat moeder zelf ook huilde en toen vond Janneke het nog veel erger.

Vader zei onderweg niets en Janneke moest maar steeds huilen. Boos was ze nu niet meer, alleen maar heel erg verdrietig. Ze begreep ook wel dat het alleen haar eigen schuld was.

Vader ging niet mee naar binnen, hij schoof Janneke naar binnen toen oma de deur opendeed en ging meteen terug.

Ja, vader en moeder waren wel heel erg boos dit keer.

Oma was ook heel anders dan gewoonlijk. Ze mopperde niet op Janneke, ze keek ook niet kwaad, ze was alleen erg stil toen ze haar uit haar mantel hielp.

Ze zei dat Janneke nog even in de kamer mocht komen en dan gauw naar bed moest.

Er stond geen Kerstboom in oma's kamer, oma was al te oud voor een boom. Ze kwam altijd de eerste Kerstdag bij vader en moeder en Janneke dacht dat dat nu ook wel niet gebeuren zou. Oma had overal dennetakken en hulst gestoken en onder aan de lamp hing een mooie rode Kerstklok.

Oma schonk een kopje chocola in voor Janneke en ze kreeg een stuk van een kerstkrans. Er lagen een paar boekjes op tafel, daar mocht ze nog even in lezen, maar Janneke kon de letters bijna niet zien, steeds maar kwamen er tranen in haar ogen en de kerstkrans smaakte ook niet zo lekker als andere jaren. Janneke moest wel vier keer slikken voor er een stukje door haar keel ging.

Oma keek zo nu en dan eens naar het kleine meisje dat maar zo stil aan de tafel zat en iedere keer met haar hand een paar lastige tranen wegveegde.

Oma wist wel dat de straf echt verdiend was, maar ze had toch ook wel een beetje medelijden met Janneke. Ze kreeg zelf tranen in de ogen als ze naar Janneke keek, en toen ineens stond oma op. Ze ging naar de hoek van de kamer, waar een grote, ouderwetse kast stond. Ze trok een la open en helemaal onder een stapel brieven vandaan, haalde ze een klein pakje.

Oma ging weer in haar stoel zitten en legde het pakje voor zich op tafel. Ze schikte het kussen in haar rug wat gemakkelijker en keek Janneke aan.

„Nu zal ik je eerst een verhaaltje vertellen en dan gaan we kijken wat er in dit pakje zit.”

„Er waren eens twee kleine meisjes, twee zusjes.

De één was een heel lief meisje, maar de andere, de jongste was nogal eens stout. Ze was lastig, ongehoorzaam en wat het ergste was: ze was heel erg jaloers.

Die zusjes hadden een tante die niet getrouwd was, dus ook geen kindertjes had. De tante kwam elk jaar met Kerstmis bij haar broer logeren; dan bracht ze voor iedereen een cadeautje mee. Zo ook die keer, waarover ik nu vertel.

De tante bracht voor haar nichtjes een paar prachtige poppen mee. De ene pop was een klein beetje groter dan de andere en misschien ook een klein beetje mooier, en die was natuurlijk voor het oudste nichtje.

Ook kregen de zusjes ieder nog een snoezig kaarsje.

Nog nooit van hun leven hadden ze zulke kaarsjes gezien. Ze waren rood, met gouden bloemetjes en groene takjes er op geschilderd en 't was gewoon jammer om ze aan te steken. Dat deden ze ook niet, ze zetten ze alleen maar ergens neer, zodat iedereen ze goed kon zien.

Wat waren ze blij met de kaarsjes en ook met de poppen! De oudste tenminste, want de jongste zag al gauw dat de pop van haar zusje iets groter en misschien ook iets mooier was dan de hare en ze werd weer vreselijk jaloers.

Ze was de hele dag stout en kattig tegen haar zusje en de volgende dag en nog langer, en het werd op 't laatst zo erg, dat ze iets vreselijks ging bedenken.

Toen haar zusje een paar dagen later even een boodschap moest doen, maakte ze de pop stuk en stopte haar onder in de vuilnisemmer. Maar het allerergste was, dat haar zusje onderweg onder een auto kwam en heel lang in 't ziekenhuis moest liggen voor ze weer beter was.

O, wat vond ze 't toen erg dat ze het gedaan had.

Het kwam natuurlijk al gauw uit en toen moest ze haar pop aan het zieke zusje geven. Nu, dat vond ze toen niet erg, veel erger vond ze 't dat ze zo iets lelijks gedaan had, want ze kreeg echt berouw. En ze vroeg aan de Lieve Heer, of Hij haar dat vergeven wilde en dat vroeg ze ook aan haar vader en moeder. Maar ze moest er toch nog heel vaak aan denken.

Toen het meisje weer beter was en uit het ziekenhuis kwam, gaf ze haar kaarsje aan haar zusje omdat die geen pop meer had. Zo lief was ze toen en ze dacht er helemaal niet meer aan dat haar pop was stukgemaakt.

Maar de twee kaarsjes heeft dat andere meisje altijd bewaard. Die zette ze op haar kamer en als ze weer jaloers was, dan keek ze naar de kaarsjes en aan het erge dat er toen was gebeurd.

Nu is dat meisje een oude vrouw geworden en altijd heeft ze die kaarsjes nog.

Kijk, ze liggen hier voor me op tafel, want dat stoute kind, dat was jouw oma. Ja, grote mensen zijn ook weleens stout geweest toen ze klein waren!

En die oma heeft nu een kleindochtertje die ook vaak jaloers is en omdat ze weet hoe erg het is als er iets gebeurt met de mensen waartegen je zo akelig gedaan hebt, daarom geef ik jou nu die twee kaarsjes, Janneke.

Je mag ze altijd houden en ik hoop dat ze jou ook helpen, net als ze dat mij gedaan hebben. Als je deze kaarsjes ziet, dan zul je terugdenken aan deze Kerstmis nu je vader en moeder zoveel verdriet hebben, omdat hun Janneke zo jaloers is.

Als er nu eens iets gebeurde met vader of moeder, of met het kleine jongetje, dan zou je zo'n erge spijt hebben. Er kan wel zo iets ergs gebeuren, dat je 't nooit weer goed kunt maken en dan zul je je hele leven verdriet hebben. Als mijn zusje toen gestorven was, dan had ik ook mijn hele leven verdriet gehad." Oma pakte de kaarsjes uit het vloecipapier en zette ze in de standaardjes.

O, wat waren ze mooi. Te mooi om te laten branden.

Oma schuift ze over de tafel naar Janneke toe.

„Die zijn voor jou; maar vergeet niet, dat kaarsjes je niet echt kunnen helpen, zelfs de mooiste kaarsjes niet.

Echt helpen om je jaloersheid te overwinnen, dat kan alleen de Here Jezus en dat doet Hij ook, als je Hem bidt om een nieuw hartje.”

Janneke is er stil van en als ze voorzichtig de kaarsjes in haar handen neemt, komen de waterlanders weer.

Dan mag ze even bij oma op schoot en als ze weer wat rustiger is, dan zingen ze samen een Kerstversje. „Stille nacht, heilige nacht” en „In Bethlehems stal, lag Christus de Heer.”

Oma's stem heeft een beetje en die van Janneke ook.

Ze mag die nacht bij oma in het grote bed slapen, maar Janneke ligt lang wakker. Er is zoveel om over te denken.

Ze heeft vader en moeder zo'n verdriet gedaan en niet van 't broertje gehouden.

Ze moet denken aan het verhaal dat oma vertelde en Janneke is opeens bang dat er iets met vader en moeder gebeuren zal, of dat het broertje ziek zal worden.

Ze zal heel lief voor hem zijn, want zie je, in haar hart houdt Janneke toch wel van hem. Dat weet ze opeens heel zeker. Ze wou het alleen maar niet, omdat ze dacht dat hij haar van haar plaatsje verdrongen had.

Janneke heeft wel haar gebedje opgezegd voor ze in bed stapte, maar ze vouwt weer haar handen op het laken en vraagt aan de Lieve Heer of Hij haar wil helpen om niet meer jaloers te zijn, of Hij haar alle zonden vergeven wil en ze bidt voor vader en moeder en ook voor het broertje en vraagt of ze de volgende dag alstublieft weer naar hen toe mag.

Dan, heel gerust, slaapt Janneke in.

De volgende dag wandelden ze samen door de stille straten.

Een oude dame en een klein meisje.

Oma en Janneke, allebei diep in hun jaskragen gedoken, want het was koud.

Waar gingen ze heen?

Janneke mocht naar huis en oma ging mee om Kerstfeest te vieren.

Toen ze de oprijlaan inwandelden, zag Janneke het al. De Kerstboom stond voor het ene raam en vader en moeder stonden voor het andere.

Ze wisten immers wel dat Janneke zou komen?

Janneke's ene hand was diep weggedoken in oma's mof, maar met de andere wuifde ze. Ze wuifde met een klein pakje, dat ze stevig vasthield, want daar zat haar Kerstgeschenk in.

Twee kaarsjes. De mooiste die je ooit gezien hebt.

Twee kaarsjes voor Janneke.